

Misli o gledališču – Josette Feral obiskala Ljubljano

TV SLOVENIJA 1, 05.02.2009, OSMI DAN, 23.15

NINA JERMAN (novinarka): Na konec smo postavili misli o gledališču kot umetnosti poenostavljanja in stilizirane moči. Kaj je gledališka igra in kakšno je razmerje med teorijo in prakso v gledališču? Takšna in podobna vprašanja vidnim imenom iz sveta teatra v delu Režija in igra zastavlja kanadska kritičarka in teoretičarka Josette Feral. Ob slovenskem prevodu, ki je izšel kot izdaja knjižnice Mestnega **gledališča ljubljanskega** je avtorica tudi obiskala Ljubljano.

NINA CIJAN (avtorica prispevka): Kanadska avtorica, raziskovalka sodobnega gledališča Josette Feral je iz trilogije Prostor teksta, Telo na odru in Glasovi žensk, ki je nastala v obdobju petnajstih let, izbrala 20 pogovorov in jih za slovensko gledališko občinstvo izdala v knjigi Režija in igra.

JOSETTE FÉRAL (avtorica knjige): Moj namen je bil ustvariti neke vrste teorijo sodobnega gledališča, in sicer teorijo igre v sodobnem gledališču, pri tem pa sem se oprla na velike sodobne režiserje.

COJAN: Posamezna poglavja odstirajo pogled v delovanje in ustvarjanje izbranih režiserk in režiserjev. V središču avtoričinega zanimanja pa je vselej igravec in njegova umetnost.

FÉRAL: Mislim, da je režiser, naj bo moški ali ženska, najprej režiser in umetnik. Spol je pri njegovi estetiki drugotnega pomena. Nasprotno pa se pri njegovem delu, v odnosih z drugimi, v njegovem videnju razmerij moči in hierarhije ter načinu usklajevanja dela z družino zelo velike razlike. Ženske morajo krmariti med precej več protislovji kot moški.

CIJAN: Če so se v šestdesetih in sedemdesetih letih skorajda vsi gledališki ustvarjalci sklicevali na velike mojstre kot so Stanislavski, Grotowski, Arto in Brecht, pa ima danes, kot pravi avtorica, sodobni gledališki umetnik na voljo raznovrstne teoretske pristope, ki jih lahko izbira glede na svoj značaj in želje.

FÉRAL: Velik pomen je znova dobil Stanislavski. V 70. letih se ga ni smelo niti citirati, danes pa pri njem iščejo navdih številni režiserji. Gre za novo interpretacijo in analizo Stanislavskega. Ne govori se več o psihološkem vidiku in čustvenem spominu, ampak predvsem o fizičnih dejanjih.

CIJAN: Poleg raziskovanja pomena gledaliških avtoritet, kreacije dramskega lika in igralčevega izobraževanja pa je avtorico zanimalo še vprašanje igralčeve energije in fenomen odrske prezenca.

FÉRAL: Kaj je prezenca? Za ene je to koncentracija, kot pravi Stanislavski, osredotočanje, za druge skriven del igralca, za tretje potopitev v delo brez mreže, ta izraz mi je zelo všeč. Za nekatere pa prezenca pomeni zagristi v stvari. Zame je prezenca navzočnost igralca ter razmerje med njegovo fizično in intelektualno energijo.

CIJAN: Leta 1995 je bila Josette Feral gostja festivala Mesto žensk, kjer si je tudi ogledala nekaj naših gledaliških predstav. In kaj meni o naši gledališki produkciji?

FÉRAL: Od videnih predstav mi je ostalo v spominu, da so zelo energične, da se le malo opirajo na besedilo, da so izrazne, zaznamovane s tradicijo performansa, da so prežete s številnimi vprašanji o identiteti, če se prav spominjam, in z iskanjem lastne estetike.

CIJAN: Tudi med vprašanji režiserkami in režiserji v knjigi Režija in igra izstopa želja po raziskovanju svoje lastne estetike ter mnenje, da gledališče ni samo umetnost, temveč tudi znanost, ki se je da z veliko truda naučiti.